

szólítja azóta is, van, aki „művészkollégám”-ként említi, van aki —mint közel-álló kollégája— kis Kárpátinak említi. Mi a legtöbben, akiket magához közelinek engedett és tisztelt, hiszen megtiszteltetés volt barátjának lenni, mi, a tegeződés alapján, mi csak Jóskának neveztük. Ő volt az a Jóska, akiben nagyon sok türelem, szeretet, emberség lakozott, mindenkire szeretettel fordult. Előttém áll, hogy amikor baráti körben egy orgonás téma előkerült, akkor ő katonásan vigyázzba vágta magát, megtördelte kezeit, megigazította haját, és dőlt belőle a bölcsen szólás édessége. Ami nagyon tanulságos volt mindig, minden esetben, mert nagy volt az ő lelki háterszága, az a „Hinterland”, amivel meg tudott szólalni.

Halállal kezdődött az, amit említettem, a „Weinen, Klagen...” Őt is megpróbálta az élet, sok állhatatosságot követelt tőle, kitartást és vállalást. 1980-ban szomorított el bennünket először, amikor szívinfarktust kapott koncertezés közben külföldön. Erős lélekkel viselte, ismét fölépült. Újabb szívooperációk következtek, mindig fölépült. Emlékszem, a 75. születésnapja után itt, ebben a templomban adott egy koncertet hálából. Nem sok embernek mondta el, hogy hálakoncert volt. Mi tudtunk róla.

Jóska, azokat a sorokat idézem föl emlékeimben, amelyeket Lamartine, francia költő írt, és amelyet Liszt Ferenc a „Les Préludes”-ben, ebben a szimfonikus költeményében szólaltat meg: „Mi egyéb a mi életünk, mint hosszú előjátéka annak a dalnak, amelynek első ünnepélyes hangját a halál szólaltatja meg!” Gyászolunk is, örülünk is, hogy ezen a kapun, ezzel a zenélő akkorddal átléptél oda, ahova mi is vágyunk, abba a túlvilágba, ahol nyugalom van, csend van, s mindent az Isten tölt be. Az Isten örömeiben létezel már, őbenne részesülsz, ahová mi is vágyunk. Isten adjon neked örök nyugalmat!

Baróti István (1940–2014)

2014. június 23-án, életének 74. évében hunyt el Baróti István orgonaművész. 1940. október 24-én született Csíkszentdomokoson, székely szülők gyermekeként. Családja rövidesen a mai Magyarország területére, Almásfüzitőre költözött, majd a háború utáni évektől Budakeszin élt. Középfokú orgonatanulmányait 1956-tól a budapesti szakiskolában Gergely Ferencnél végezte, majd orgonaművész-tanári diplomáját 1967-ben szerezte meg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán Pécsi Sebestyén és Gergely Ferenc növendékeként. Az orgonaművész-tanárin kívül szolféztanári oklevelet is szerzett.

A Fővárosi II. kerületi (a jelenlegi Járdányi Pál) Zeneiskolába Kárpáti József, az ottani orgona tanszak alapítója 1970-ben hívta tanítani. Négy évtizedes pedagógiai munkásságával nemcsak orgonabarátokat és orgonista kántorokat nevelt, hanem fiatal orgonisták nemzedékeit is elindította a művészi pályán. Tanítványai közül sokak nyertek felvételt közvetlenül az alapfokú zeneokta-

tásból a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolára, és szerepeltek eredményesen hazai és külföldi nemzetközi zenei versenyeken. Ezenfelül 1980-tól az Esztergomi Érseki Hittudományi Főiskolán éneket és egyházzent, 1992-től haláláig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, majd Egyetem Egyházzene Tanszékén orgonájátékat tanított.

Diákként rövid ideig a pasaréti ferences templomban orgonált, majd 1961-től 1975-ig a máriaremetei kegytemplomban vállalt orgonista és karnagyi szolgálatot. 1975-től az esztergomi főszékesegyház orgonistája és karnagya, a templom 1978-tól újjáépülő orgonájának tervezője volt. Az 1970-es évek közepén budapesti diákjaiból, zenészkollégáiból, ismerőseiből alakította meg a Strigonium Férfikart. Kórusaival rendszeresen megszólaltatta Liszt több miséjét és számos motettáját is, az esztergomi énekkar vezetőjeként pedig a főszékesegyház felszentelésének kerek évfordulóin rendszeresen vezényelte Liszt Esztergomi miséjét. Liszt Ferenc vallási témájú énekkari műveinek kiemelkedő magyarországi tolmácsolója volt.

Orgonistaként a 60–80-as évek egyik legjelentősebb hazai előadójaként tartották számon. Különösen Bach, Liszt és Messiaen műveit játszotta gyakran, technikailag főlányesen, rendkívüli zenei intenzitású hangversenyeken. Liszt iránti tiszteletből a szerző összes orgonaművét repertoárján tartotta, és orgonaátíratot készített Funerailles című zongoraművéből, mely halála után néhány nappal jelent meg nyomtatásban. Messiaen műveinek rendszeres műsorra tűzésével és tanításával missziós feladatot vállalt a nagy francia mester orgonazenéjének hazai népszerűsítésében. Magyarországi hangversenyei mellett több európai országban (Németország, Franciaország, Románia, Csehország, Olaszország, Ausztria) vendégszerepelt sikerrel.

Orgonaszakértőként több jelentős hangszer tervezésében vett részt (pl. budapesti Mátyás templom, Kassai téri Szentlélek-templom, pesti ferences templom, zuglói Páduai Szent Antal-templom), és számos hangszer tervezett önállóan. Legfontosabb ilyenmű munkái az esztergomi bazilika (befejezetlenül maradt) orgonájának és a Nemzeti Hangversenyterem orgonájának művészeti terve. 1985 és 1987 között részt vett Magyarország teljes orgonaállományának felmérésében is.

Munkáját hivatásként végezte, mindvégig szorgalommal, tisztességgel. Elkötelezettsége, élénk személyisége, fanyar humora magával ragadta környezetét is. Növendékeit gyakran kötelességét messze meghaladóan, önzetlenül tanította, segítette, támogatta. Sokuknak nemcsak tanára volt, hanem afféle mentora is, atyai jó barátja, aki nem takarékoskodott sem energiával, sem idővel —sőt gyakran az anyagiakkal sem—, ha valakiben az orgona iránt érdeklődést és némi tehetséget látott. Aki így Baróti szellemi vonzáskörébe kerülhetett, az orgona és az orgonazene szinte álomyszerű világában találta magát. Tőle az orgonáról —a hangszerjátékon túl is— szinte mindent meg lehetett tanulni. Ő maga ebbéli ismereteinek javát elmondása szerint Szalay Lajostól, a terézvárosi templomban 1956 és '68 között működött orgonista-karnagytól szerezte, füstös

presszóknban, késő éjszakába nyúló, konyakos beszélgetések során. Kezdetben, a hetvenes években Baróti sem tartott rendszerezett orgonaismeret-kurzust, tudásának átadására orgona-felfedező kirándulások, hosszú beszélgetések, alkalmi orgonajavítások szolgáltak. Ugyanebben az időben november 7-én — az oroszországi bolsevik hatalomátvétel akkoriban munkaszünettel megtartott évfordulóján — évi rendszerességgel zárandoklatot szervezett az egri főszékesegyház 100 regiszteres orgonájához. A bazilika hangszere ilyenkor a mester és a tanítványok keze alatt hosszú órákon át zúgott-búgott, miközben az egri főutca munkásindulóktól volt hangos. Zenepedagógiája része volt, hogy tanítványai istentiszteleteken rendszeresen helyettesíthették, kórusait kísérhették. Ebbe néhanapján beletartoztak afféle csibészségek is: tehetségesebb növendékeiket olykor akár orgonakoncertjein is felléptette saját neve alatt.

Temetése 2014. július 18-án, pénteken délután volt a zsúfolásig megtelt esztergomi főszékesegyházban. 16 órától az általa tervezett orgona zenés áhítatot keretében tanítványai (Deák László, Pásztor Rajmund, Finta Gergely, Kis Zsolt, Szabó Imre, Enyedi Pál, Kováts Péter) keze alatt szólal meg. 17 órakor lelki üdvéért gyászmisét mutattak be, melyet Németh János plébános 25 pap-társával koncelebrált. Nekrológot Németh János plébános, Lantos István zongora- és orgonaművész, valamint Tardy László, a Mátyás templom karnagya, az OMCE társelnöke mondott, majd hamvait beszentelésüket követően helyezték örök nyugalomra a főszékesegyház altemplomában lévő urnatemetőben.

Földi útját Szent Pál apostol felhívása vezérelte, mely az esztergomi bazilika nyugati, Duna felőli homlokzatán ragyog arany betűkkel: „Quae sursum sunt, querite!” — „Az odafönt valókat keressétek!” (Kol 3,1) Efelé vezette élete mindhárom nagy szenvedélye: az orgona, Liszt zenéje és az esztergomi bazilika épülete, s művészetével ezek által vált sokaknak maga is iránymutatóvá.

Tardy László nekrológja

A Cecília Egyesület, a kántor és karnagy kollégák nevében szeretnék néhány gondolatot elmondani Baróti Istvánról. Am előbb engedjék meg, hogy az előttem szóló Lantos István professzor derűs emlékeihez még egyet hozzátegyek.

Amikor 1981-ben Pistával és néhány orgonista társával a csehországi Krnovba utaztunk, hogy a Mátyás templom felújított orgonáját az egykori Rieger-orgonagyárban megvizsgáljuk, Baróti István egyszer csak Johann Strauss-keringőket kezdett játszani a hangszeren — kotta nélkül. A gyár dolgozóival együtt mindnyáján egyik ámulatból a másikba estünk, és még ma is sajnálom, hogy fotós útitársunk videokészüléke éppen akkor romlott el. Miután befejezte a bemutatót, elárulta: odahaza az esztergomi Bazilikában éjszaka, ha egyedül van, ilyeneket is szokott játszani az Úristennek. „És biztos vagyok abban — mondta —, hogy ő is örömet leli benne.” Hiszem, hogy odaát most már az angyalok lejtenek táncot az ujjai alól kifutó keringők, polkák, valcerek hangjaira.